

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA:
Deák Ferenc-utca 35.

Articoli și corespondențe pentru publicare se trimit redacțiunii.

Concure, inserțiuni și taxe de abonament se simit administrațiunii tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTĂ BISERICESCĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECĂ.

ABONAMENTUL:
Pe un an 10 coroane
Pe jum. an 5 coroane.

Pentru România și străinătate:

Pe un an 14 franci.
Pe jum. an 7 franci.

Telefon pentru oraș și comitat Nr. 266.

† Augustin Hamsea.

Marți în 12/25 ianuarie la ora 2 d. a. a adormit în Domnul egumenul sf. mănăstiri Ho-doș-Bodrog, arhimandritul Augustin Hamsea, împărtășit cu sfintele taine de P. S. S. domnul episcop Ioan I. Papp, carele dela declararea pneumoniei răposatului a mers zi de zi la H.-Bodrog și a stat la patul bolnavului până când și-a dat lin fără dureri sufletul în mâna creatorului. După acest sfârșit creștinesc a convocat consistorul în aceeaș zi seara de a luat dispozițiile de înmormântare. Cu răposatul s'a stins o personalitate distinsă din viața noastră bisericească, o forță de muncă în ogorul Domnului.

Născut la anul 1849 în Râșnov din părinți agronomi, în 1869 a terminat studiile medii în liceul românesc din Brașov. Cu aceste pregătiri s'a înscris ca elev ordinar în institutul teologic din Sibiu, unde pe lângă aceasta a mai ascultat și drepturile la Academia de drepturi de pe vremuri în Sibiu. După terminarea teologiei s'a dus la Budapesta unde s'a înscris la facultatea de drepturi dela universitate, pe lângă care a mai colaborat la ziarul de pe vremuri „Albina“ redactat de anteluptătorul național de pie memorie Vincențiu Babeș. Prestând examenul de stat s'a fost așezat ca candidat de avocat în Brașov. La anul 1875 a fost instituit de profesor la institutul teologic din Arad. A stat la catedră ca profesor ordinar până la anul 1881 când sinodul eparhial l-a ales de asesor referent ordinar în senatul bisericesc al consistorului din Arad. În aceasta calitate a funcționat până la anul 1887, când a fost ales de director al institutului teologic-pedagogic din Arad. În aceasta calitate a stat în fruntea institutului până la anul 1901, când s'a retras la sf. mănăstire H.-Bodrog a cărei egumen eră de ja dela anul 1895, în ordinea gradurilor ierarhice la anul 1879 a intrat în tagma monahală în mănăstirea H.-Bodrog și în acelaș an a fost hirotonit întru ierodiacon și ieromonoah. La 1891 înaintat de protosincol, iar la 1895 după ce a fost ales egumen al mănăstirii H.-Bodrog a fost înaintat la demnitatea de arhimandrit. Pe lângă activitatea strict oficială în înaltele

funcțiuni ce le-a ocupat, a lucrat și pe terenul literar ca redactor al revistei „Biserica și Școala“ și ca colaborator la „Revista teologică“ și „Telegraful român“ din Sibiu. S'a distins și ca orator bisericesc.

Punctele culminante ale vieții i-au fost viața profesorală și monahală. Ca profesor și director a înălțat nivelul cultural și moral al institutului. Prestațiunile sale ca profesor merită considerația noastră în măsura cea mai mare.

Chemarea de dascăl e măreață, dar în aceeaș vreme are greutatea ei și cere jertfirea tuturor forțelor. Greutățile acestea pentru defunctul nostru au trebuit să fie incomparabil mai mari decât pentru alții, deoarece înainte de ocuparea catedrei se îndeletnicise cu alte lucruri, străine de preocupățiunile unui profesor: eră candidat de avocat. Dar cine și-a pus ochii pe tânărul Aron, nu s'a înșelat. Greutățile mari ale începutului le-a învins prin frumoasele însușiri sufletești pe cari i-le-a hărăzit Dumnezeu: minte ageră, voință de fier și diligență neobosită.

Din ceasul în care a fost chemat la catedră nu și-a dat odihnă, nici genelor sale somn, ci a studiat neîncetat, adunând cu hărnicia unei albine cunoștințele frumoase, cari l-au consacrat de un distins membru al clerului ortodox român. În timpul de 26 de ani de profesură, a propus aproape toate studiile teologice, dar s'a dedicat mai ales studiului istoric. Cursurile sale erau pline de avânt și căldură, isvorau din însuflețire adevărată, de aceea au aflat răsunset în inimile primitive ale tinerilor dornici de învățătură. Sămânța bună, aruncată de sămănătorul harnic, a căzut în pământ bun, de aceea și astăzi cu pietate își aduc aminte elevii, acum și ei înaintați în zile, de bunul lor profesor.

Augustin Hamsea a ajuns profesor și director într'o vreme, când se simția trebuința unei educații mai avansate. Imprejurările schimbate, sviritul vremii, cereau dela viitorii luminaători și povățuitori ai poporului un arsenal mai bogat de cunoștințe.

Corespunzător acestor exigențe ale timpului, și institutul a trebuit să primească o nouă or-

ganizație. Clerul trebuie pregătit în vederea primejdiilor, cari puteau să amenințe pacea bisericii și a sufletelor, trebuie să se dea o cultură mai înaltă teologică, ca să nu se poată aplica și la noi cuvintele profetului: „Poporul meu se nimicește din lipsa de știință” (Osea c. 4). Poporul are trebuință de luminare și povățuire și aceasta e o datorie esențială a clerului: „Buzele preotului trebuie să păzească cunoștința și din gura lui să se caute învățătura, căci el este trimisul lui Dumnezeu” (Malahia c. 1).

În timpul directoratului său s'a întocmit un nou plan de învățământ, prin care institutul teologic s'a organizat — întru cât s'a putut — după planul facultății teologice din Cernăuț.

O piedecă simțitoare a progresului eră lipsa de manuale. Neajunsului acestuia i-a făcut față publicând cursurile în „Biserica și Școala”, din care s'au retipărit pentru ușurarea elevilor. Astfel a publicat cursuri de liturgică, pastorală și istorie bisericească. Dintre acestea cele mai de seamă sunt cursurile din istoria bisericii universale, cu considerare deosebită la istoria bisericii românești din țara noastră.

În felul acesta a ușurat lucrul elevilor, cari au fost scutiți de scrierea manualelor și s'a putut da estensiune mai mare disciplinelor teologice.

În 1901 s'a despărțit de școala, pe care a iubit-o din toată inima sa și pentru înaintarea căreia a depus atâtea stăruințe. S'a dus la mănăstirea Hodoș-Bodrog, al cărei egumen eră dela 1895. S'a retras la lăcașul acesta sfânt, ca să-i fie loc de mângăiere și înălțare sufletească; din marea vieții agitate s'a dus la mănăstire ca să afle liman lin.

Deprins cu lucrul, despre care spuneă în cuvântări, că e binefacerea lui Dumnezeu, și-a dat toată silința pentru ridicarea sfântului lăcaș. În timpul păstoriei sale ca igumen se înnoește mănăstirea, zidirea veche se înlocuește cu alta nouă. S'a ocupat intensiv cu gospodăria; n'avea odihnă de dimineța până seara, încât cu drept cuvânt se poate spune, că nu s'a cruțat. Pelângă afacerile acestea, tot timpul liber i l-a reclamat procesul mănăstirilor, intentat contra bisericii sârbești. La rândul lor Sârbii au răspuns cu proces, reclamând singura noastră mănăstire: Hodoș-Bodrogul. În favorul cauzei acesteia a dezvoltat o activitate vrednică de recunoștință. Timp îndelungat a petrecut în arhivele din Budapesta și Viena scrutând hrisoavele necesare, și adunând și alte documente privitoare la trecutul nostru.

Ca merit deosebit al arhimandritului Augustin Hamsea trebuie să se mai amintească,

că din mănăstirea Hodoș-Bodrog a făcut loc de închinare, la care mii de creștini au alergat ca la un izvor de tămăduire sufletească. „Adormirea Maicii Domnului eră ziua mare, la care se adunau peste 15 mii de creștini din toate părțile. Cine a fost de față odată la sărbătoarea aceasta, nu va uita niciodată chipul calugărului bătrân, care primiă cu cuvântare fiecare grup de pelerini și se despărția tot așa; cine a văzut aceasta s'a înduioșat și în sufletul său a admirat râvna calugărului cu plete albe pentru casa Domnului.

Acum s'a stins. Prin moartea lui dispăre o personalitate distinsă, un preot plin de zel. După o viață plină de sbucim s'a stins fără durere, ca o lumină lină. Și s'a făcut dreptate așa. Celce a avut parte cu prisosință de sbuciumul vieții, dispăre fără durere. Bunul Dumnezeu l-a învrednicit de limanul cel lin.

Odihnească în pace!..

Dr. Lazar Iacob.

Inmormântarea arhimandritului Augustin Hamsea.

Încă în ziua morții Preasfinția Sa Dl episcop Ioan I. Papp și Venerabilul Consistor au luat dispoziții pentru înmormântarea defunctului și ca publicul doritor să-i dea ultimul tribut, să poată plecă cu tren special.

Din acest prilej s'au lansat următoarele anunțuri funebre:

Subscrisul Consistor cu nespūsă durere aduce la cunoștința veneratului cler și popor eparhial, că vrednicul și neuitatul său membru *Augustin Hamsea* arhimandrit și egumen al sfintei mănăstiri Hodoș-Bodrog, după o boală grea, împărțășit cu sfintele taine, a adormit în Domnul, la 12/25 ianuarie a. c., orele 2 d. m. Rămășițele pământești ale scumpului defunct se vor așeză spre vecinică odihnă, joi, în 14/27 ianuarie a. c., la orele 10 a. m., în cimiterul Sf. Mănăstiri.

Odihnească în pace!

Arad, la 12/25 ianuarie 1916.

*Consistorul eparhial gr.-or.
român al Aradului.*

Cu inima frântă de durere aducem la cunoștința veneratului cler și popor eparhial, că bunul și neuitatul nostru egumen Arhimandritul *Augustin Hamsea* membru al tuturor corporațiilor bisericești din eparhia Aradului și metropolia Românilor ortodoksi din Ungaria și Transilvania, după o boală grea, împărțășit cu sfintele taine, a adormit în Domnul la 12/25 ianuarie a. c., orele 2 d. a., în etate de 67 ani și al 37-lea an al preoției sale.

Rămășițele pământești ale răposatului în Domnul se vor așeză spre vecinică odihnă, joi, în 14/27 ianuarie a. c., în cimiterul sfintei mănăstiri.

Fie-i țărâna ușoară și memoria binecuvântată!
Hodoș-Bodrog, la 12/25 ianuarie 1916.

Frații Sfintei Mănăstiri Hodoș-Bodrog.

Cu inima frântă de durere aducem la cunoștința tuturor rudeniilor, prietiniilor și cunoscuților, că bunul și neuitatul nostru frate, cumnat și unchiu Arhimandritul *Augustin Hamsea* după un morb scurt dar greu, împărțășit cu sfintele taine, a adormit în Domnul la

12/25 ianuarie a. c., în sfânta mănăstire Hodoș-Bodrog, în etate de 67 ani și al 37-lea an al preoției sale.

Rămășițele pământești ale răposatului în Domnul se vor așeza spre vecinică odihnă, joi în 14/27 ianuarie a. c., orele 10 a. m., în cimiterul sf. mănăstiri.

Fie-i țărâna ușoară și memoria binecuvântată! Hodoș-Bodrog, la 12/25 ianuarie 1916.

Văd. Elena Proca născ. Hamsea ca soră cu fiii săi: Dr. George Proca, Maria Zorca n. Proca și Constantin Proca. Nicolae Hamsea cu soția Ana născ. Dreghiciu și fiii George Hamsea, Nicolae Hamsea și Elena Nan n. Hamsea. Voicu Hamsea ca frate cu soția Elena n. Maximilian și ficele: Veturia măr. Dr. Rudnean și Olimpia măr. Dr. Cioban. Ioan Hamsea ca frate cu soția Elena n. Chiorniția și fiii: Traian Hamsea, Aurelia Nan n. Hamsea, Elena Dr. Hoadrea născ. Hamsea, Voicu Hamsea, Lucian Hamsea și Viorica Hamsea.

Inmormântarea regretatului arhimandrit Augustin Hamsea s'a făcut joi, 14/27 ianuarie, la orele 10 înainte amiază, conform programului stabilit de P. S. Sa episcopul Aradului.

Trenul special, care ducea la inmormântare publicul din Arad și jur a plecat punctual la orele 8 și jumătate și a sosit la gara din Bodrogul-Nou la orele 9 jum., de unde vr'o 25 trăsuri au transportat publicul la mănăstire. Aici prohodul se începuse deja la orele 8 dimineața conform prescrierilor călugărești.

Din Arad au plecat peste o sută de persoane, partea cea mai mare a intelectualilor de aici. S'au înfățișat la inmormântare aproape toți locuitorii comunelor Bodrogul-nou și Bodrogul-vechiu, comunele aparținătoare sfintei mănăstiri Hodoș-Bodrog, apoi foarte mulți săteni din Fenlac, Pecica-Română și Micălaca.

Au fost de față aproape toți protopopii diecezei Aradului, o mulțime de preoți și învățători. În public am remarcat prezența dnilor Dr. Ștefan C. Pop, deputat dietal, advocații din Arad Dr. Ioan Németh, Dr. Cornel Iancu, Dr. Romul Velicciu și mulți alții.

Punctual la orele 10 înainte de amiază a sosit cu trăsura prefectul comitatului Arad d. Dr. Baross Ferencz în societatea protonotarului comitatului Dr. Schill József. Au fost de față dintre străini protopretorii Schenk și Hunyár Algernon (Pecica) și Lászlóffy (Aradul-Nou), apoi directorul preparandiei de stat din Arad, Carolini Mihály, plebanul Siebenhaar din Zádorlak ș. a.

La orele 10 a. m. P. S. Sa părintele episcop al Aradului Ioan I. Papp îmbrăcat în splendidele sale odăjdii, urmat de peste 30 protopopi și preoți în haine funebre pleacă din localitățile mănăstirești la biserica străveche, în mijlocul căreia zăcea ca un sfânt în sicriul deschis trupul neînsuflețit al arhimandritului Hamsea. În tinda bisericească era așezat corul seminarial din Arad condus de profesorul Trifu Lugojan.

Se începe prohodul atât de înduioșător al bisericii ortodoxe, care este oficiat de însuși P. S. Sa părintele episcop Ioan I. Papp cu asistență mare: Î. P. C. Sa Dl arhimandrit și vicar episcopesc din Caransebeș Filaret Musta, protopresbiterii: Vasile Beleş, Nicolae Roxin, Fabriciu Manuilă, dr. Gheorghe Ciuhandu ref. școlar, Ioan Ioan Georgea, dr. Dimitrie Barbu, preoți: Traian Vașian, Victor Popovici din Ciaba, Alexandru Popovici din Giula, Ioan Oprea, adm. protopresbiterial și diaconii pr. Lazar Iacob, prof. sem. și Ioan Cioara. Strana o țin cu adevărată artă cantorală protopopii Procopiu Givulescu (Radna) și Mihailu Lucuța (Șiria) iar răspunsurile le dă cu măiestria-i cunoscută corul profesorului Trifu Lugojan.

S'a remarcat îndeosebi cu multă înduioșare faptul că înalt P. C. Sa părintele Arhimandrit Filaret Musta din Caransebeș a ținut să vină în aceste timpuri grele ca să dea în persoană ultimul onor distinsului răposat. Înalt P. C. Sa a sosit încă Mercuri la Arad însoțit de d. secretar consistorial Dr. Cornel Cornean, și a luat parte la prohodirea arhimandritului Hamsea alături de P. S. Sa părintele Episcop al Aradului.

Era prea mică biserica mănăstirii spre a încăpea toată lumea adunată să dea ultimul onor aceluia, care arhimandritul și egumenul Augustin Hamsea și sute de credincioși în cursul serviciului întreg au stat în curtea spațioasă a mănăstirii cu capetele descoperite.

Rugăciunea de deslegare, rostită de către P. S. Sa părintele Ioan I. Papp al Aradului a produs adâncă impresiune asupra celor de față. Mulți au isbucnit în plâns sfâșietor și într'un loc însuș Arhiereul a fost covârșit de emoțiunea durerii și a trebuit un moment să întrerupă rugăciunea spre a-și stăpâni plânsul. Și Augustin Hamsea dormea liniștit și majestos în sicriul său deschis cu mâinile încleștate în jurul unei cruci de lumanări de ceară, mâinile de ceară și fața-i de ceară.

S'a terminat. Frații călugări cu fețele lor șterse și ochi deschiși larg aduc coperământul sicriului, cucernicul Visarion sărută încă odată mâna igumenului, așterne giulgiul de veci peste figura patriarhală a mortului, corul intonează puternicele acorduri ale vecinicei pomeniri, cu sgomot sombru se lasă peste mort acoperământul de metal, călugării ridică sicriul și pornesc încet, sfioși, cu capetele plecate pe piept spre vecinicul lăcaș. Din turnul solitar, odionionă turn de veghe împotriva aleanului, răsună plângător armonia clopotelor mănăstirești, sute de lumini răspândesc mirosul jalnic de îngropare și convoiul trist se mișcă în pas cadentat înainte spre frasinul secular din tristul țințirim al triștilor călugări...

La marginea mormântului se rostesc rugăciunile prescrise și sicriul este lăsat apoi în sinul mamel dulci, a pământului, din care suntem și în care ne întoarcem toți, cari viețuim pe el și din el.

Nici un cuvânt de preamărire, nici un cuvânt de adio, așa a lăsat el, ori așa a dispus cel mai mare, arhimandritul-egumen Augustin Hamsea a intrat în pământ fără sgomotul cuvintelor de iertăciuni și lăudăciuni.

Vecinica lui pomenire, vrednică de amintire!

*

Între rudeniile răposatului au fost de față frații lui, protopopii Voicu Hamsea din Lipova și Ioan Hamsea din Zernești, apoi nepoții săi Dr. George Proca asesor consistorial în Sibiu, Constantin Proca preot în Râșnov, d. și dna Dr. Rudneanu medic în Timișoara, d. și dna Dr. Aurel Cioban avocat în Lipova.

Am remarcat cununile următoare:

Arhimandritului Augustin Hamsea — Episcopul Ioan I. Papp (flori naturale, fundă în violet).

Consistorul gr.-or. român din Arad — Arhimandritului Augustin Hamsea (flori artificiale, fundă în negru).

Corpul profesoral dela seminarul ortodox român din Arad — Fostului director Augustin Hamsea (cunună de lauri cu flori naturale, fundă în violet și negru).

Distinsului arhimandrit Augustin Hamsea — Familia Mocsanyi din Buciu și Căpălnaș (flori naturale și fundă albă).

Iubitului și neuitatului nostru frate — Voicu, Ioan, Nicolae, Elena.

Predică

ciută în ziua a doua de Crăciun.

„Glas din Roma s'a auzit: plângere și tânguire și țipet mult; Rahila plângându-și fiii săi și nu voia să se mângâie, că nu erau“.
(Mat. 2 18).

Iubiților creștini!

Fraznicul mare al Crăciunului, ziua nașterii lui Hristos mântuirii noastre, sărbătoarea bucuriei și a păcii pentru a doua oră ne află pe noi năcăjiții cuprinși învălmășia războiului. În ziua veseliei creștinismului tristețea tradează fețele voastre veștețite de greul lucrului indoit, ce l'ați purtat pe umerii vostri îngârboviți de povara vremurilor și neajunsurilor. Durere schintează din ochii încunjuțați în cercanele negre ale plânsului îndelungat, cari oboșiți caută să găsească în mare în ieslea lui Isus. Tremurări de doină păreau să se desprinde chiar și din inimile vesele, prin cari preamăriți pe mielul cel blând, *Părintele păcii* Bucuria Crăciunului vostru de acum mi-se arată, ca o mireasă ce ar purta pe frunte-i podoabe negre de jale. Chiar și copiii sburdalnici din ajunul de altădată — fricoși, înfrigurați și înmuiați până'n pele de picurii cernuți cu răbdare de piatră — sgriburind și grăbiți intonară colindă, ca de mântuială. Craii cei albi, încoronați cu coifuri scilpitoare, cu săbii și stea luminoasă rămas-au cu totul în anul acesta. Poate de frica lacrimilor dese, cari fără încetare cerneau din norii plumburii ai Crăciunului negru?! Ori lacrimile mamei i-a împedecat a purta *„vestea minunată“*?! Iși vor fi zis biete: cum se îmbracă în haina albă a veseliei odraslele noastre, când inima noastră geme în suspine de jale?! Să poarte ei *semnele bucuriei*, când părinții-s îmbrăcați în *oțete ucigăse*?! Să vestească ei în cântări voioase de colinzi *bucuria*; iar văzduhul răsună în clocot de pocnetele armelor dușmane, cari varsă *amarul*?! Să colinde copilul, când tatăl său *geme ori poate chiar trage de moarte*?! Ca un paiangin, ce obraznic întinsu-și-a pânza pe chipul cel blând al mucenicului din icoană: întinse durerea vâului cernit al *suferinței* peste sărbătoarea bucuriei noastre.

Bucuria și durerea, frații cei vitregi, de când lumea se războiesc unul cu altul. Războiul dintre ei va dura până ce va fi sămânță de om pe acest pământ. Ce unul zidește cu trudă, celalalt surpă cu înverșunare. Ieri *ne-am bucurat*, căci maica preacurată a dat naștere *„soarelui dreptății“*. Azi întunecat Irod caută să strivească în germine semința bucuriei noastre. Ieri resună Vifleemul de cântarea îngerească: *„Mărire întru cei de sus lui D-zeu, pe pământ pace, între oameni bunavoire“*. Azi evangelistul cu Ieremia prorocul ne strigă: *„Glas din Roma s'a auzit: plângere și tânguire și țipet mult; Rahila plângându-și fiii săi și nu voia să se mângâie; că nu erau“*.

*

Abia începură a licări razele luminoase în peștera Vifleemului, când turbatul Irod, ca o vijelie se repezi să stingă focul sfânt, ce eră lăsat să încălzească pământul. *„Nebuna poruncă a tiranului celui păgân“* — de a trece prin sabie tot copilul de doi ani în jos din Vifleemul Iudeiei și împrejurimile lui — se îndeplini după cum s'a fost dat. În valuri se scurse sângele nevinovat și mirosul sângelui proaspăt însemnă locul, pe unde trecură soldații lui Irod. La mii se ridică numărul micuților, cari rescumpărară viața fiului sfânt. Bunul

D-zeu dinainte vesti pe Maria și Iosif de cele ce erau să se întâmple. Și pe când oamenii lui Irod începură nemilosul măcel, ei erau departe în drumul ce ducea spre Egipt. Dar biata *„Rahila plângându-și fiii săi, nu voia să se mângâie, că nu erau“*. Sărmanele Rahile! Câtă desnădejde a cuprins biete: care inimile de mame, auzind zângănitul armelor ostașilor lui Irod, cari țineau spre casele lor! Să-i smulgă cu sila copilul — *lumina ochilor mamei* — din brațe! Și-n față-i să isbească fierul tare și rece în trupșorul moale și cald al biete: ființe nevinovate! În sdrențe curgeau hainele rupte în disperare de pe trupul unora. Iar altele în mâni aveau bucele smulse din părul ce despletit se încălția în aer. Văzduhul întreg gema în vaier. Departe străbătui țipetul jalnic, care umplu de groază și pe celelalte nenorocite, care în frigurile îngrozirei nu știau, unde să-și ascunză odorul. Dar ceasul din urmă sună și pentru mugurii lor. În neputință deplină: *țipau, plângeau și se tânguiau și nici cum nu voiau să se mângâie*. Nu este ceas să n'auzi și-n zilele noastre plâns, bocet și țipet. Atunci au plâns mamele după copiii lor. Azi plâng bătrânii, tinerii și copiii de-opotrivă. Atunci gemea Vifleemul cu împrejurimile lui. Azi geme satul nostru, satele întregi țări, ba gem aproape toate țările Europei.

În stropi mari se varsă lacrimile bătrânilor, cari zădarnic măsoară zarea, zile, luni și ani întregi cu ochii lor slăbiți și obidiți în nădejdea de a mai revedea odată, pe cei pentru cari au trăit, au muncit și cu drag, dar cu greu muncesc și acuma, numai să nu se strice rostul casei lor. Cel așteptat, *copilul lor, toiagul slăbiei bătrânelor* nu mai vine și ei bieții moșnegi aruncă cio-megele bătrânelor și din nou, ca 'n tinerete, — dar acum cu brațe supte și tremurătoare — prind coarnele plugului, să scrume pământul; să scoată din el mana, cu care au să îmbrace, să încălzească și să hrănească spuza nepoțelilor rămași fără părinți și să acopere dăj-diile grele.

Biata văduvă cu un cărd de copii după ea se găta a petrece la groapă pe tatăl său socru, când prinse de veste, că soțul ei sârmanul Ștefan, inebunit de grozăviile ce le-a văzut pe câmpul de luptă, când voiau să-l ducă la scut, s'a prăbușit sub roatele vagonului. În bocete sfâșietoare de inimă îmi zise: *„Să-i prohodesti de-odată părinte și tata și feciorul“*. Alta, când a văzut trupurile mutilate în spitalul, unde zăcea și bietul ei soț — sosind acasă spaima a pus-o pat. Și a plecat înaintea soțului pe calea vecinicii. Iar el soțul — istovit de puteri, ne mai fiind bun de nimic, palid, ca ieșit din groapă — veni la casa fără mamă. În patul, la a cărui căpătâi străjuiseră bieții copilași pe mama, acum țineau straja tatălui lor, care la câteva săptămâni plecă să-și caute soția. Acum fii tare moșule, că iar te-a dăruit D-zeu cu copii. După vorba lui Iov, am ajuns vremea, când: *„Din cetăți se aude gemătul murinzilor și strigătul celor răniți de moarte“* (24, 12). *„Cad, mor cu totii și ca spicele coapte sunt secerati“* (Iov 24, 24). Fiorii groazei ne cuprind, când auzim de secerișul cumplit al mașinilor-puști. Ziduri de leșuri ridică înaintea lor. *„Nu vor fi dănuși nici înmormântați toți; vor ajunge ca gunoiul pe fața pământului... vor ajunge de hrană paserilor ceriului și fiarelor pământului“*, zice Ieremia (16, 4). Iar acasă, — tot Ieremia ne spune: — *„Văduvile s'cu înmulțit deja... mai mult, decât nisipul mării“* (c. 15, 8).

Și oare Doamne, de ce aceasta năpastă peste noi și casele noastre? De ce ne pedepsești atât de amarnic? *„Care este fărâdelegea noastră? Care este păcatul nostru, cu care am păcătuit asupra Domnului D-zeului nostru“*

(Ierem. 16, 10). Tot sfânta scriptură prin Ieremia ne răspunde: „*Pentru că m'au părăsit părinții vostri... Părăsindu-m'au și n'au păzit legea mea; și voi ați făcut mai rele, decât părinții vostri*“ (Ierem. 16, 11—13).

Aduceți-vă numai aminte, cum înainte de aceasta cu trei-patru ani, — când eră pace în țară — mulți dintre voi mi-s'au plâns, că nu mai pot încapa unul de altul. La orice întreprindere se îmbulzesc cu grămadă. Parecă și acum îmi resună în urechi oftările ușurate: „*Prea ne-am sporit! De ce nu mai dă D-zeu o holeră, ori o bătaie, să ne mai rărească! Că doar holera ar îmbogăți pe cei rămași!*“ Auzind eu vorbe de aceste, acum vor fi trei ani la anul nou tot după acest amvon v'am strigat: Nu cârtiți împotriva lui D-zeu! Nu cereți ce nu știți! Și v'am atras luarea aminte la miile picioarelor de lemn, ce le aduse ca dar bulgarilor rășboiului. Și totuși, când v'am făcut cunoscut, că iar s'a sporit numărul locuitorilor, un murmur de nemulțumire s'a făcut în casa sfântă. Acum nu mai murmurați dar. V'a împlinit D-zeu dorința. „*Tras-am dela acest popor pacea mea, bunătaea și îndurarea mea*“ vă zice Domnul prin proroc (Ierem. 16. 5). Numărul vostru l'a împușinat să încăpeți mai bine unul de altul. Spor nu se arată, ca alte dați, căci până în ziua de azi nașterile se urcă abia la 80 (înainte erau 180), iar numărul morților e de 95, fără cei risipiți pe plaiurile străine în tot cursul unui an de bătaie. V'a fost prea bine, dragilor mei. De aceea v'ați fost pierdut cumpătul. Mare a fost răutatea noastră; grozave și lungi au să fie și suferințele.

De multe ori v'am auzit zicând: Dar până când, Doamne, până când va mai fi tot „plângere și tânguire și țipet mult?“ Cu Ieremia vă strig iarăși: „*De te vei întoarce către mine și de vei depărta dinaintea mea răciunile tale și nu vei mai rătăci. Și de vei jură: Viu este Domnul. Atunci popoarele se vor binecuvânta într'ânsul*“ (4. 1—3). „*Spală inima ta de răutate, ca să te mântui*“ (1. 14). „*Căci așa zice Domnul toată țara va ajunge un pustiu, totuși nu o voiu nimicî cu totul!*“ (c. 1. v. 27). D-zeu e un tată prea bun și „*nu voiește moartea păcătosului, ci să se îndrepte și să fie viu*“. Năcazuri, dureri, pedepse și cercări trimite peste noi chiar pentru că ne iubește și vrea să ne îndrepte. Tu omule, ca tată, când copilul tău nu te mai ascultă; nu mai vrea să bage în seamă povețele tale; nu-l pedepsești cu scop de a-l îndrepta?! Tu folosești toiagul, D-zeu folosește apa, focul, ciuma, rășboiul și altele. Cu potop curăți lumea pe vremea lui Noe. Cu foc pustii Sodoma și Gomora. Cu rășboiul ne îndreaptă pe noi astăzi. Suferința e leacul cel minunat, cu care vindecă Doftorul cel mare. Leac amar, dar tămăduitor. Ori leacul doftorilor noștri nu e amar? Ba când glonțul a zdrobit oasele cutărui mădular ale vre-unui soldat, nu hezită a lua ferestrăul. Va fi un om schilav, dar sănătos.

Cu cei răi însă cad mulți și buni. Cu atât mai bine pentru ei, căci plata lor va fi mai multă la cieriuri. Prin foc se curăță aurul de toată șgura streină. Prin focul suferinței cel rău se curăță de rugina păcatelor, iar cel bun se face și mai nobil. Nimeni n'a fost și nu va fi mai bun ca Mântuitorul. Totuși cine va îndrăzni a asemăna chinurile sale cu ale lui?! Suferințele apostolilor încă le-ați auzit. Iov în veci va fi pomenit pentru suferințele sale. Evangelia de azi ne spune de copiii mamei din Vifleem și jur, cari erau nevinovăția intrupată și totuși periră de sabie.

Ca copil am auzit colinda aceasta despre Rahila:

„Rahilo! nu te tângui nu plânge,
Că-ți vezi fiii inecați în sânge.
Nu te teme n'or peri
Mai vartos v'or înflori
Tatălui ceresc“. (bis).

Mare adevăr cuprinde aceasta mică colindă. La ce te tângui Rahilo? Ori pentru că D-zeu a ales pe fiii tăi să împodobească cu ei grădina raiului?! La ce atâta plâns și tânguire și țipet la voi Rahilele satului și țării noastre? Ori pentru că D-zeu soților, fiilor și fraților vostri, dându-le a suferi moartea de eroi le-a dat în mână cheia raiului?! Cred, că vă doare lipsa lor trupească, dar să vă mângăe fericirea sufletelor lor. Și 'n deosebi acum în praznic atât de mare și luminat, nu stați cu suflete întunecate înaintea Celui ce a făcut să se nască din ieslea cea mică, viața cea vecinică. Nașterea lui Isus e ziua renașterii întregului neam omenesc. Veseliți-vă dar de nașterea lui Isus, căci printr'ânsa au câștigat fericirea vecinică: părinții, frații, soții și fiii vostri, cei morți în țară streină. Bucurați-vă de nașterea lui Hristos, căci printr'ânsa vi-s'a dat puțința de a vă mai putea întâlni odată — în parria cerească — cu iubiții vostri. Dar dacă doriți aceea întâlnire fericită și vecinică, săvârșiți faptele, cari v'a învățat Cel ce azi s'a născut. „*Învățați-vă dela mine, căci eu sunt blând și smerit cu inima!*“ Vă strigă vouă Isus. Fiți dar blânzi și smeriți!! Nu cârtiți împotriva Providenței pentru năcazurile și cercările ce le-a trimis peste voi. Domnul le-a dat, Domnul le va și lua, când fi va plăcea lui. Numai El Doftorul cel mare știe să măsoare mărimea boalei răutăților noastre. El singur poate să știe, când va fi destul leacul și v'a ajunge sfârșit suferințele noastre! Nu căutați dar „*a ști anii și timpurile, cari D-zeu le-a zidit întru a lui-și putere!*“ Dar vă puneți toată nădejdea în D-zeu. Cu David vă strig: „*Întăriți-vă și îmbărbăteze-se inima voastră!*“ (ps. 31. 24). Și iarăși vă dau îndemnul — ca David — să lucrați în năcazurile ce v'au ajuns. Cum adegă? Ascultați ce vă spune. Când „*D-zeu este luminarea mea și mântuitorul meu, de cine mă voiu teme... de cine să mă înfricoșez?... De tăbări asupra mea o oaste chiar, totuși sigur am fost. Una cer Domnului, aceasta o caut: să locuiesc în casa Domnului în toate zilele vieții mele; ca să văz frumșea Domnului și să cercetez biserica sa*“ (ps. 27. 1—5). În aceste zile de grea cercare singurul isvor tămăduitor, numai în s. biserică îl puteți găsi. S'a înfundat de acum și științelor și vraciurilor și la toată puterea străină de biserică. „*Grăbiți dar în casa Domnului*“ și dacă îndeosebi pe voi muierilor nu vă mai încapa despărțământul vostru mic, intrați în partea bărbaților, căci și așa aici stau rândurile rărute. Nu umblați haimana — după noutăți — pe străzile satului; mai purtând la vești și povești înspăimântătoare, căci și așa numai în casa Domnului veți putea găsi iarba tămăduitoare a inimilor voastre însângerate. Dați ascultare, celor auzite aici și urmați-le! Săpați în inimile voastre adânc cuvintele sfinte, ca nu cumva deloc după ieșirea din biserică — în sgomotul mare al lumii — iar să le perdeți! Cu ochii vostri înșiși ați văzut acum, cât de puțin prețuește azi viața, când după vorbele lui Iov: „*nimeni nu este sigur de viața sa!*“ (C. 24. 22). Căutați dar a împlini mai mult cele sufletești, decât cele trupești! Iar cele ale Duhului s. Pavel ne spune, că sunt: „*Iubirea, bucuria, pacea, îndelungă răbdarea, bunătaea, facerea de bine, credința, blândea, înfrânarea poftețelor*“. (Pav. Galateni 5. 22—24). Mai bun prilej ca acum — de a vă desvâli comoara inimilor voastre înaintea deaproapelui — nici când nu vi-s'a dat. Azi

vă impresoară cetele orfanilor, ale văduvelor, ale schilavilor și alor tot soiul de nenorociți. Dați fiecăruia ce-i lipsește. Cu sfântul Ioan Gură de aur te îndemn creștine: „Socotește milostenia nu ca o cheltuială, ci ca un venit; nu ca o pierdere, ci ca un câștig; căci tu prin ea dobândești mai mult, decât, ce ai dat. Tu dai pâine și dobândești viața cea vecinică; tu dai haină și dobândești vestmântul nemuririi; tu îngăduiești locuirea sub acoperământul tău și dobândești împărăția cerurilor“. Arătându-ți iubirea ta prin danie, vei uita mai curând năcazul tău, căci văzând indestularea, celui ce l'ai ajutat mângâiere și bucurie v'a simți inima ta. Vorbă bună și blândă să ai pentru toți, dar mai ales pentru cei nenorociți și atunci pacea te va încunjură și pacea va răsări în urmele pasului tău. Când inima ta va fi pătrunsă de credință în Hristos și cu dragoste vei săvârși facerile tale de bine atunci nădejdea mântuirii ca o pavăză de oțel te va feri împotriva tuturor cerărilor; atunci — întru năcazurile și neajunsurile tale — răbdarea îndelungată a lui Iov și a sfinților o vei dobândi. „Să nu obosim în facere de bine, căci la timpul său vom seceră“ (Pav. Gal. 6—9) „spice de bucurie pururea de hrana vieții“ (cânt. ap. sf. 3). Să folosim dar prilejul bun de a arunca sămânța noastră în pământul flămând și lacom și „tot cel ce samănă pentru duh din duh va seceră viața vecinică“ (Pav. Gal. 6—8).

*

Iubiților creștini! Lacrima este copila durerii. Bunul D-zeu a lăsat, ca prin lacrimi să potolim focul ce mistuie sufletul trist. Îngăduit e omului a plânge. „Cu lacrimile mele așternutul meu voi uida“ zice David. Prin lacrimi și-au astâmpărat năcazul bietele mame, cari perdură copilașii lor sub tiranul Irod. Plâns'a chiar Isus, când sta în fața gropii prietenului său Lazar. Cu amar a plâns și Petru, după ce se lăpădase de Isus. Multe lacrimi s'au născut și din durerile noastre de acum. Un rău mare s'ar face din lacrimile milioaneilor de oameni, cari sufăr de aceeași durere de 17 luni de zile. Vărsați-vă dar și voi lacrimile voastre, când vă intra în inimă ghimpele durerii. Dar băgați de seamă, ca cristalul lor să nu se turbure și să nu mănească pe Domnul. Te poți boci, dar și prin bocetul său să lauzi pe Tatăl! Cât de minunat plâng cântările de jale ale prohodului nostru. Toate sunt tot atâtea mine de preamărire pentru D-zeu. Iov întru durerile sale astfel suspină: „Jur pe D-zeul cel viu, care înlătură dreptul meu și pe Atopternicul, care-mi amărește viața, că până ce va fi suflet în mine și suflarea lui D-zeu în nările mele: Buzele mele nu vor grăi nedreptăți, nici limba mea nu va spune înșelăcinne“ (Iov 27. 2—5).

În ziua mare a praznicului de astăzi, — când și noi, ca dreptul Iov oarecând cu amare năcazuri suntem cercați — cu capul plecat să impresurăm ieslea strălucitoare a blândului Isus, — care încă s'a născut azi, ca „în locul bucuriei ce i-se gătise, să rabde crucea“, — acelu blând Isus să-i zicem: Răi am fost Hristoase și pedeapsă dreaptă ne-a ajuns. Făgăduim-ți Ție — în aceasta mărită zi — că de aci înainte în năcazurile, nevoile și neajunsurile noastre, dar nici în zilele de pace și bucurie nu ne vom mai lăpăda de tine. Iartă-ne Doamne, Lesnăiertătorule și primește dela noi amărății săracii și nevrednicii robii tăi făgăduința noastră, precum și darurile ce le vom închină „celor mai mici ai tăi“ întru numele tău. Fii milostiv prea bunule și dă-ne nouă a ajunge de altă dată praznicul mare al nașterii tale în pace și bunăvoină Amin!

Socodor, la 29 dec. st. v.

Aurel D. Papp
preot.

Exercițiile de cugetare și vorbire

în conformitate cu principiile școlii active.

De Iosif Stanca învățător.

(Urmare și fine).

Botezul.

Zi mare de praznic luminat. Preotul a umblat cu crucea să sfințească casele oamenilor. Fiecare om se simte mai ușurat.

După săvârșirea sfintei liturgii se face de nou sfințirea apei. Ce momente înălțătoare cuprinde slujba aceasta. Duhul sfânt se pogoară ca să sfințească apele și prin aceasta să ne sfințească și pe noi.

După sfințire fiecare creștin adevărat își ia apă sfințită într'un vas curat. O duce acasă pentru trebuințele de toate zilele. Aceasta apă are putere binefăcătoare. Ea ne sfințește și ne întărește tot mai mult în credința către Dumnezeu.

Teme de executat:

Lucrul manual: Vase din lut.

Desemn: Cruci, vase sfinte.

37. Nunta.

E preseara unei nunți. Doi flăcăi îmbrăcați cu ștergare alese umblă din casă în casă chemând oaspeții pentru nuntă. Într'o mână fiecare are câte o bătă îmbrăcată cu mărâmi. În cealaltă poartă plosca cu care închină celor ce le ies în cale.

La casa miresei s'a mirelui de dimineață se aude vioara. Se strâng oaspeții și încep ca să petreacă. Tinerii se strâng în jurul vioarei. Încep să tropotească și să bată pământul cu putere. Chiuesc și joacă cu infocare. Bărbații și femeile se strâng în jurul meselor. Măncă, beau și se veselesc.

După sfârșitul sfintei liturgii nuntașii mirelui pleacă la casa miresei. Înainte merge viferul cu steagul în frunte. Urmează lăutarul, cântând cântece de jale. Pe cale nuntașii cântă hora miresei.

Ajunși în biserică preotul săvârșește actul cununiei. După săvârșirea actului toți se 'ntorc la casa mirelui. Aici își petrec în pace până noaptea târziu. Atunci se întorc fiecare la ale sale.

Teme de executat:

Lucrul manual: O laută pe stativă din lut.

Desemn: Un steag

Limba română: Datini, obiceiuri.

38. Târgul.

În presara târgului e mișcare mare. Fiecare se îngrijește de bani și de ceea ce crede că va avea trebuință pe ziua următoare.

Des de dimineață oamenii pleacă la târg. Unii cu vite, alții cu bucate, iară alții cu alte negoațe. Unii merg numai cu traista în grumazi. Aceștia merg de sigur ca să cumpere ceva.

În târg e sgomot foarte mare. Din toate părțile resună glasul cumpărătorilor și al vânzătorilor. În toate părțile e mișcare mare. Fiecare aleargă în dreapta și în stânga ca să-și vadă de treburi.

Cu părinții se duc și copiii. Aceștia rămân de regulă în car sau în trăsură. De aici privesc cu mare nerăbdare la toate cele ce se întâmplă. Nu se pot sătura din de-ajuns la cele ce văd.

Prin târg umblă și oameni răi — adică hoți. Aceștia pândesc la cei ce vând ceva și unde așează banii. Se apropie pe nesimțite de un astfel de un astfel de om și dacă nu bagă bine de seamă îi fură banii. Pe astfel de hoți dacă îi prind jandarmii îi duc și-i așează în temniță.

Teme de executat:

Lucrul manual: O jemiscă, un corn din lut.

Desemn: Vederi din târg.

Limba română: Descrierea târgului după punctele cardinale.

39. O înmormântare.

Trag duios clopotele. La o casă sunt adunați o mulțime de oameni. Plânsetele și tânguirile celor din casă răsună departe.

Pe afară e mișcare mare. Bărbații se îngrijesc ca să sape groapa, să pregătească sicriul și crucea necesară. Femeile se îngrijesc pentru copt, pentru fertură, ca să poată pune pomana.

Se ivește preotul însoțit de învățător și de crâșnic. Se începe prohodul. Pe cei mai în vârstă îi duc și la sfânta biserică. Înainte merg oamenii cu crucea și cu praporii. Acestora le urmează copiii îmbrăcați, apoi preotul și cântăreții și în urmă mortul, apoi tot poporul. Pe cale se cetește sfânta evanghelie și se cântă cântări jalnice. Femeile se bocesc în urma celor răposați rămân și orfani. Pe aceștia trebuie mângăiați și ajutați.

Teme de executat:

Limba română: Descrieți ce a-ți văzut la o înmormântare.

CRONICA.

Cum să ne păzim de înghieț. Societatea Crucea Roșie austriacă a tipărit câteva bune sfaturi privitoare la modul cum au oamenii să se păzească de înghieț. Eată-le: Imbrăcămintea să fie din stofe, care conduc rău căldura și prin care nu pătrunde umezeala, va să zică: lână, mătasă, hârtie, piele impregnată cu grăsime. Sânt nepotrivite materiile, prin care nu poate străbate aer: pielea de lac, cauciucul ș. a. Grijiți în deosebi de mâni și de picioare. Ghetele sau cismele de piele (unse de repețite ori) să nu fie strâmte; ciorapi din mătasă groasă sau de blană de oaie. Obiele de pânză nu sânt îndestulătoare! Se recomandă învelirea ciorapului cu hârtie (e bună și hârtie de gazetă). E bine să se ungă picioarele zilnic cu seu salicilic. Pentru mâni mănuși largi, manșoane improvizate de blană. Căciule sau apărătoare pentru urechi. În ger mare nici un alcool, căci moleșește și adoarme pe cel ce bea; din contră, e bun ceaiul și e bună cafeaua.

Poruncă pentru tinerime. Comandantul general din Kassel a publicat o aspră poruncă, prin care tinerimea

între 14 și 18 ani este oprită dela cercetarea cinematografelelor. I se interzice, afară de aceasta: plimbările fără scop în anumite străzi ale orașului, fumatul, consumarea de beuturi alcoolice, precum și petrecerea în cafenele și în restaurante. Or ce contraveniență se pedepsește cu închisoare până la un an, în caz de împrejurări ușurătoare cu arest și amendă până la 1500 marce. Aceleași pedepse primesc și părinții sau îngrijitorii, dacă nu-și împlinesc datoria cu privire la hotărârile din această poruncă. — Germania, țara pedagogilor, dă o deosebită atențiune educației tinerimii sale. O supraveghiere mai intensivă a tinerilor ar fi de trebuință neapărată cu atât mai vârtos în alte țări unde necuviințele tinerești sânt poate și mai mult bătătoare la ochi.

Ziarele își reduc dimensiunea. Centrala întreprinderii ziaristice din Viena, într-una din ședințele sale, și-a manifestat dorința, ca foile austriace, care și-au păstrat dimensiunile chiar și în timp de război, să-și reducă numărul paginilor. Nu s'a adus concluz obligator, ci s'a apelat la datoria ce are presa către țară, ca având în vedere lipsa de hârtie, să facă toată cruțarea posibilă în acest articol de comerț.

Căițe (căciuli) preotești

pentru scutirea capului la serviciul în liber pre-
cum și potcapii, se pot comandă la

Librăria diec. din Arad.

Bucata, din catifea, costă 7 cor. iar din stofă 5 cor.

Potcapia, din catifea 7 cor.

La comande e a se indica măsura capului.

Librăria diecezană din Arad are depozit bogat în cărți și recvizite bisericesti (potire, disc, ste-luță, candelă, cruci, ripizi, cădelnițe, prăznicare) prapori și ornate. Execută și reperaturi. Cereți catalog.

Librăria Diecezană

Arad, Strada Deák Ferencz N-rul 35

Mare depozit în ornate recvizite bisericesti și anume:

- Ornate (odăjdii) în cele mai variate execuțiuni după ritul bisericeii ort. române dela . . . 50—1000 cor.
- Potire de aur, argint, bronz aurit, sau argintat dela 36— 200 cor.
- Potire de sticlă
- Cruci pentru altare, pentru funcțiuni, din tot soiul de metal și lemn dela 4— 100 cor.
- Cădelnițe de bronz și argint dela 20— 100 cor.
- Candele de argint dela — 100 cor.
- Disc cu stea de bronz și aur, dela — 50 cor.
- Litier argint china 130 cor.
- Cutie pentru mir și pentru cuminecătura celor bolnavi, din argint, cu prețul de 34 cor.
- Icoane pictate pe pânză în diferite colori și mărimi, dela 8— 100 cor.
- Prăznicare pe lemn ori tinichea
- Evangelie cu litere latine și cirile legată mai simplu dela 24—40 cor., în legătură catifea 100— 130 cor.
- Apostol, Octoichul cel mare, Ceaslov, Cazania, Molitvelnic cu litere latine sau cirile și cu toate celelalte necesare bisericilor noastre.

◆ La dorință servim la moment cu informațiuni și deslușiri mai detaliate. ◆

Serviciu prompt. ≡ Prețuri moderate. ≡ Nr. telefonului 266.